

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Психологічна
стійкість та ментальне здоров'я в школі»

Розробник(и): ФОП Дячук Людмила Федорівна, ЄДРПОУ 2384007045

Рецензент(и): Фізична особа-підприємець Л. Ф. Дячук

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми - Програма спрямована на підтримку психоемоційного стану педагогів та учнів, розвиток резильєнтності та навичок самодопомоги.

Цільова група: Шкільні психологи, соціальні педагоги, вчителі-предметники та класні керівники.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06-1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми - Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації - Підвищення рівня психологічної культури та професійної стійкості учасників освітнього процесу.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Вивчення методів профілактики стресу
- Опанування технік першої психологічної допомоги
- Розвиток емоційного інтелекту педагога

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- психологічна
- комунікативна
- рефлексивна

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Педагоги отримають інструменти для створення емоційно безпечного середовища та

збереження власного ресурсу.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації – Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЕКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Виховання підлітків у стилі коуч	1	1-29	2-30
2	Ефективна і безконфліктна комунікація, закономірності поведінки дитини та її емоцій	1	1-29	2-30
3	Професійне зростання вчителя, скарбниця думок	1	1-29	2-30
4	Як пробудити в дітях допитливість	1	1-29	2-30
5	Натхнення учня через натхнення вчителя. Практичні аспекти	1	1-29	2-30
6	Мнемотехніка: методи запам'ятовування.	1	1-29	2-30
7	Особистий розвиток. Як стати відомим завдяки своїй працездатності.	1	1-29	2-30
8	Цькування в українській освіті. Питання та рішення.	1	1-29	2-30
9	Молоде покоління - підходи та приклади в психологічній роботі онлайн.	1	1-29	2-30
10	Основи предметної нейрокорекції педагогічних працівників для соціальних педагогів та практичних психологів.	1	1-29	2-30
11	Протидія стресу та підвищення мотивації	1	1-29	2-30
12	Важливість та специфіка сексуального виховання в школі	1	1-29	2-30
13	Булінг. Протидія прояву насильницьких дій в освітньому середовищі.	1	1-29	2-30
14	Запобігання булінгу. Емерджентний підхід.	1	1-29	2-30
15	Партнерська взаємодія у системі учитель-батьки-учні. Медіаграмотність у початковій школі.	1	1-29	2-30
16	Технології розвитку міжособистісного інтелекту. Ефективна взаємодія в освітньому середовищі.	1	1-29	2-30
17	Аутистичний спектр. Компетентнісна взаємодія в освітньому процесі.	1	1-29	2-30
18	Сервіси для створення інтерактивних навчальних матеріалів.	1	1-29	2-30
19	Профілактика професійного вигорання педагогічних працівників в умовах інклюзивного навчання	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
20	Що таке СЕЕН? Соціально - емоційне та етичне навчання НУШ.	1	1-29	2-30
21	Розвиток емоційно-етичної компетентності педагога.	1	1-29	2-30
22	Педагогічна компетентність. Встановлення успішного діалогу з учнями.	1	1-29	2-30
23	Як аналізувати та розуміти учня по почерку. Специфіка ознак почерку.	1	1-29	2-30
24	Надання психологічної підтримки освітянам під час воєнних дій в Україні	1	1-29	2-30
25	Емоційна компетентність вчителя в умовах воєнного стану. Поведінка під час повітряних тривог.	1	1-29	2-30
26	Психолог в умовах воєнного стану. 5 клас НУШ.	1	1-29	2-30
27	Організації діяльності практичного психолога ЗЗСО у формі змішаного навчання в період воєнного стану з використанням інструментів Google та Microsoft 365	1	1-29	2-30
28	Конфліктологія. Ненасильницьке спілкування вчитель-учні. Перетворення конфлікту у діалог.	1	1-29	2-30
29	Профілактика вигорання вчителя під час війни та допомога учням для якісного навчання.	1	1-29	2-30
30	Психологічна підтримка дітей та дорослих в умовах війни: робота зі стресом.	1	1-29	2-30
31	Запобігання та протидія домашньому насильству: психолого-педагогічний підхід.	1	1-29	2-30
32	Розвиток психологічної компетентності Педагога. Запобігання та протидія домашньому насильству.	1	1-29	2-30
33	Протидія емоційному вигоранню. Скриня ресурсних вправ	1	1-29	2-30
34	Емоційна компетентність, прийоми емоційної саморегуляції	1	1-29	2-30
35	Емоційна саморегуляція педагога. Розвиток критичного мислення в сучасних реаліях освіти	1	1-29	2-30
36	Постановка цілей та пріоритетів та їх ефективне досягнення	1	1-29	2-30
37	Психологічна компетентність педагога. Формування зрілої та ресурсної особистості в учнів.	1	1-29	2-30
38	Особливості статевої освіти підлітків відповідно до їх психосексуального розвитку	1	1-29	2-30
39	Безпечне освітнє середовище. Охорона праці в навчальному закладі	1	1-29	2-30
40	Допомога учням оволодіти емоціями у період статевого дозрівання. Зменшення ризиків та розвиток почуття емпатії	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
41	Психологічна підготовка вчителів до дії під час повітряних тривог: емоційна стійкість та ефективність	1	1-29	2-30
42	Психоемоційний ресурсний стан вчителя в умовах сьогодення: практичні інструменти	1	1-29	2-30
43	Культура спілкування. Вчимось виявляти провокації та протидіяти їм	1	1-29	2-30
44	Зміцнення ментального здоров'я педагогів - запорука успішного відпочинку.	1	1-29	2-30
45	Формування гендерної компетентності вчителя: загрози, упередження, дійсність	1	1-29	2-30
46	Інсайди за лаштунками або секрети успішного навчання з ІІІ	1	1-29	2-30
47	Психологія ефективності та відновлення стану педагога. Інструменти збереження продуктивності	1	1-29	2-30
48	Культура спілкування. Вчимось виявляти провокації та протидіяти їм Психологія позитивної комунікації на уроках. Випередження потенційно конфліктних ситуацій та їх профілактика.	1	1-29	2-30
49	Психологічна стійкість педагога. Особистісне зростання. Ресурсна діяльність педагога.	1	1-29	2-30
50	Як педагогу залишатися ресурсним: розвиток психологічної стійкості та внутрішніх резервів	1	1-29	2-30
51	Вплив волонтерського руху на формування культури ненасильства	1	1-29	2-30
52	Інструменти арт-терапії сучасного вчителя НУШ у роботі з учнями	1	1-29	2-30
53	Емоційний інтелект у школі: кейси, практики, інструменти для мотивації та здорових відносин.	1	1-29	2-30
54	Розвиток емпатії: методи створення здорових стосунків у класі.	1	1-29	2-30
55	Психологічна підтримка жертв булінгу: інструменти для педагогів	1	1-29	2-30
56	Розвиток емпатії в учнівському колективі. Теорія і практика	1	1-29	2-30
57	Без конфліктів і з повагою: емпатія як основа здорової взаємодії.	1	1-29	2-30
58	Психологічна витривалість: курс ментального здоров'я та натхнення для сучасного педагога	1	1-29	2-30
59	Емоційний розвиток дитини: роль вчителя у формуванні здорової особистості	1	1-29	2-30
60	Від співчуття до дії: як створити атмосферу психологічної безпеки у класі	1	1-29	2-30
61	Емоційна рівновага в навчанні: майндфулнес-практики для учнів і педагогів.	1	1-29	2-30
62	Психологічно здорове освітнє середовище: як майндфулнес працює з учнями й учителями.	1	1-29	2-30
63	Готовність педагога до праці з дітьми. Резильєнтність педагога до викликів сучасності	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
64	Освіта в умовах невизначеності: резильєнтність і готовність педагога до нової реальності	1	1-29	2-30
65	Безпечне середовище класу: профілактика булінгу з початку року	1	1-29	2-30
66	Клас без цькування: практики психологічної безпеки для вчителя	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Виховання підлітків у стилі коуч

Ключові питання теми: 1. Мотивація і зацікавленість у навчанні. 2. Сучасні навички, які вчителі повинні виховувати у дітей, щоб вони досягли успіху у своєму житті 3. 'Фішки' сучасного вчителя

Тема 3. Професійне зростання вчителя, скарбниця думок

Ключові питання теми: Для досягнення результату, здійснення мрій та мети вчителі повинні усвідомити неминучість змін у сучасній освіті й бути відкритими до них.

Тема 4. Як пробудити в дітях допитливість

Ключові питання теми: Тренінг: Під час уроків з використанням інноваційних технологій працюють всі учні, навіть ті, які не проявляють активності на звичайних уроках. Важливо враховувати ще й той факт, нетрадиційні уроки впливають на вироблення в учнів якостей, яких потребує сучасне життя. Кожний учень розкриває свої здібності і водночас відчувається комфортно на уроці, переживаючи ситуацію успіху. Конференція: Саме розвиток мовлення неабияк сприяє покращенню усіх розумових процесів, пам'яті, уважності, уяви та фантазії. А коли, завдяки сучасним ігровим методикам, цей процес відбувається легко і невимушено, ефективність навчання зростає в рази.

Тема 5. Натхнення учня через натхнення вчителя. Практичні аспекти

Ключові питання теми: Сучасні умови навчання вимагають пошуку нестандартних, нетрадиційних і нетривіальних методів і прийомів як подачі, так і контролю засвоєння інформації. Універсальність проєктів є безсумнівною. Натомість широту спектру охоплення ПРОЄКТАМИ навчальних аспектів доцільно обговорювати неодноразово. Окремим особливостям проєктної діяльності на практичних заняттях з англ.м. і буде присвячено анонсовану зустріч.

Тема 6. Мнемотехніка: методи запам'ятовування.

Ключові питання теми: 1. Поняття 'пам'ять', 'мнемотехніка'. Процеси пам'яті. 2. Методи запам'ятовування текстової інформації 3. Вправи для переключення уваги 4. Рефлексія

Тема 7. Особистий розвиток. Як стати відомим завдяки своїй працездатності.

Ключові питання теми: Школа вимагає від вчителя постійного розвитку, вдосконалення його навичок та професійного зростання! Одним із головних чинників такого зростання є проєктна співпраця з учнями, яка дає змогу налагодити контакт не тільки між вчителем і учнем, а також між своїми однолітками!

Тема 8. Цькування в українській освіті. Питання та рішення.

Ключові питання теми: інфоекспрес 'Цькування'; арсенал антибулінгових методик; презентація 'Антибулінгового воркбуку'.

Тема 9. Молоде покоління - підходи та приклади в психологічній роботі онлайн.

Ключові питання теми: Сьогодні, в умовах карантину, коли нас закликають залишатися вдома, ми маємо дослухатися і берегти себе та своїх рідних. Проте життя не зупиняється, молоді люди продовжують зустрічатися, закохуватися і розчаровуватися у першому коханні, багато хто страждає через обмеження свободи пересувань, де в кого проблеми з'явилися набагато раніше – потреби нашого психічного здоров'я не можна і не потрібно відкладати на 'потім'. Адже своєчасно отримана психологічна допомога є надзвичайно важливою. Саме тому психологи продовжують працювати в online-режимі. Чи є ефективною психотерапія он-лайн? Що потрібно мати, щоб працювати з психологом дистанційно? Про що свідчить статистичний звіт Державного інституту сімейної і молодіжної політики «Цифрові технології в молодіжній роботі» Представлення реальних кейсів он-лайн психотерапії з підлітками та молоддю: запит, діагностика, хід роботи, результат.

Тема 10. Основи предметної нейрокорекції педагогічних працівників для соціальних педагогів та практичних психологів.

Ключові питання теми: * ВПФ - головний предмет НЕЙРОПСИХОЛОГІЇ; * Розвиток ВПФ; * Основи діагностики; * Основи предметної НЕЙРОКОРЕКЦІЇ, згідно діагностики та вікового цензу...ПРАКТИЧНІ ВПРАВИ.

Тема 11. Протидія стресу та підвищення мотивації

Ключові питання теми: В сучасному світі кількість стресів невинно зростає, проте якщо правильно рахувати і примножувати власні ресурси, то з стресових ситуацій можна навіть отримати вигоди. Виконуючи вправи, вчитимось розкривати власний потенціал.

Тема 12. Важливість та специфіка сексуального виховання в школі

Ключові питання теми: Сексуальне виховання - необхідна складова розвитку гармонійної особистості та захисту її прав. На тренінгу обговоримо такі теми: 1. Чому сексуальна освіта в школі є важливою. 2. Яким чином говорити з дитиною на теми, що стосуються сексуального розвитку. 3. Які існують ризики сексуального насильства над дитиною в онлайн просторі. 4. Які платформи та джерела можна використовувати фахівцям в роботі з темою сексуального виховання дітей та підлітків. 5. Як та де діти і підлітки можуть отримати допомогу та консультацію з тем, що стосується сексуального виховання.

Тема 13. Булінг. Протидія прояву насильницьких дій в освітньому середовищі.

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних знань та чітких, зрозумілих алгоритмів роботи, що дають змогу ефективного реагування в умовах виникнення ситуації шкільного насилля. Разом з тим необхідно врахувати важливість превентивних засобів щодо недопущення булінгу. Програма створена таким чином, щоб забезпечити спільне бачення усіма учасниками освітнього процесу та дати можливість організувати плідну співпрацю адміністрації з психологічною службою навчального закладу. Окрема увага приділяється висвітленню законодавчої бази та видів відповідальності за вчинення булінгу

Тема 14. Запобігання булінгу. Емерджентний підхід.

Ключові питання теми: Превентивні заходи щодо недопущення булінгу. Практичні прийоми роботи в класному колективі на прояв

взаєморозуміння, поваги, підтримки.

Тема 15. Партнерська взаємодія у системі учитель-батьки-учні. Медіаграмотність у початковій школі.

Ключові питання теми: Програма побудована за такими розділами: Інформаційна грамотність; Цифровий етикет; Навички створення якісних медіапродуктів; Кібербулінг та толерантне спілкування у віртуальному світі; Принципи академічної доброчесності з колиски. Є методичні розробки готові до впровадження учителями. Програма апробована на прикладі реалізації грантового проекту 'Медіапазли' у тріаді НУШ 'учитель-батьки-учень'.

Тема 16. Технології розвитку міжособистісного інтелекту. Ефективна взаємодія в освітньому середовищі.

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні сучасних знань, умінь, технологій, що дають змогу швидко реагувати та вирішувати конфлікти в освітньому середовищі. Важливими кроками в цьому напрямку є: формування у здобувачів освіти здатності навичок ненасильницької комунікації, побудови конструктивного діалогу, усвідомлення власної значущості у миробудуванні, усвідомлення конфлікту як важливої та невід'ємної частини життя, створення особистої ефективної взаємодії у конфлікті.

Тема 17. Аутистичний спектр. Компетентнісна взаємодія в освітньому процесі.

Ключові питання теми: Суспільство на сучасному етапі свого розвитку відчуває потребу у побудові нових способів взаємодії з усіма його членами, а особливо з тими, хто має особливі потреби. Усі ми різні, по різному переживаємо свій сенс та місце у цьому світі. Але є те, що усіх нас об'єднує - це потреба в Іншому. Програма допоможе освітянам краще розумітися під час взаємодії з людьми аутистичного спектру, надасть практичні знання щодо такого феномену, як аутизм, та допоможе на основі чітких категорій визначати хто перед вами: людина з особливими потребами чи звичайна невихована особа.

Тема 18. Сервіси для створення інтерактивних навчальних матеріалів.

Ключові питання теми: Ознайомлення з основними безкоштовними сервісами для розробки інтерактивних навчальних матеріалів

Тема 19. Профілактика професійного вигорання педагогічних працівників в умовах інклюзивного навчання

Ключові питання теми: 1. Зміст поняття професійне вигорання. 2. Сучасні наукові дослідження професійного вигорання педагогів. 3. Способи та прийоми превентивки та подолання синдрому професійного вигорання в умовах інклюзивної освіти.

Тема 20. Що таке СЕЕН? Соціально - емоційне та етичне навчання НУШ.

Ключові питання теми: 1. Енергетична розмінка для звільнення енергії успіху; 2. Коротка вправа СЕЕН на ресурсність; 3. Структура СЕЕН: вправа для обговорення введення термінів: особистісний, соціальний, системний рівні 4. Проблемне питання про роль СЕЕН у шкільній програмі 5. Робота в групах: з'ясувати мету програми та її центральну категорію 6. Практика 'Заземлення' 7. Робота з цілями та категоріями СЕЕН 8. Дебрифінг

Тема 21. Розвиток емоційно-етичної компетентності педагога.

Ключові питання теми: 1. Що повинен знати вчитель про академічну доброчесність: - Нормативно-правова база - Ціннісна основа - Вимоги до

діяльності вчителя 2. Як розвивати культуру академічно доброчесного навчання у взаємодії між вчителем та учнем. 3. Як залучити батьків до розвитку культури академічної доброчесності.

Тема 22. Педагогічна компетентність. Встановлення успішного діалогу з учнями.

Ключові питання теми: Проблеми не-слухання дітьми вчителів а вчителями дітей, відсутність культури слухання та сприйняття висловленого, говоріння 'на різних мовах' є суттєвими недоліками сучасного освітнього середовища. В умовах НУШ і школи взагалі вона може бути подолана через, поперше, її усвідомлення, по-друге, завдяки основним прийомам та навичкам уважного слухання та ведення діалогу.

Тема 23. Як аналізувати та розуміти учня по почерку. Специфіка ознак почерку.

Ключові питання теми: У сучасному суспільстві все більше матеріалів друкуються за допомогою клавіатури, і все менше люди пишуть від руки. Проте, написання саме від руки є важливим фактором тренування дрібної моторики, що позитивно впливає на розвиток мозоку і формування індивідуально-психологічних, у тому числі і інтелектуальних якостей дитини. Під час нашої лекції її учасники в доступній формі будуть ознайомлені із особливостями формування навички письма у дітей та підлітків, проблем 'поганого' почерку та шляхів його виправлення, окремих ознак почерку, що можуть свідчити про наявність тих, чи інших психофізіологічних проблем.

Тема 24. Надання психологічної підтримки освітянам під час воєнних дій в Україні

Ключові питання теми: На сьогодні досить актуальним є питання психо-емоційного стану освітян, учнів та батьків у зв'язку із воєнними діями в Україні. Більшість людей перебуває в стані хронічного стресу, затяжної депресії, ПТРС, що є вкрай небезпечним для психологічного стану людини. Наслідки таких подій, ще довго будуть проявлятися в повсякденному житті, що пережили травму, стрес. Програма пропонує покроковий алгоритм дій практичного характеру, як знизити рівень травматизму на психіку людини, швидко відновлюватися, та бути в ресурсі.

Тема 25. Емоційна компетентність вчителя в умовах воєнного стану. Поведінка під час повітряних тривог.

Ключові питання теми: 1. Спілкування та стосунки як головний компонент переживання важких часів 2. Емоції та вміння розуміти себе 3. Мотивація. Нагорода і небезпека 4. Стійкість як важливий ресурс. Звідки брати сили? 5. Можливості. Самодисципліна, самомотивація. Що я можу? 6. Єднання. Партнерство 7. Сенс. Для чого це все? Гідність, мудрість, вірність собі

Тема 26. Психолог в умовах воєнного стану. 5 клас НУШ.

Ключові питання теми: Сучасна освіта вимагає реконструкції та зміни, викладачі є носіями змін та гарантами поширення знань, умінь та навичок; практичні поради як зробити онлайн заняття ефективним, з психологічними комфортом учасників освітнього процесу

Тема 27. Організації діяльності практичного психолога ЗЗСО у формі змішаного навчання в період воєнного стану з використанням інструментів Google та Microsoft 365

Ключові питання теми: Сучасні тенденції в освітньому процесі викликані, не тільки реформуванням його змісту, а й особливостями навчально-виховного процесу в умовах воєнного стану, акцентують увагу практичного психолога на удосконаленні його форм та методів роботи з усіма учасниками навчально-виховного процесу. Це, у свою чергу,

свідчить проте, що психолог має стати більш мобільним, готовим до викликів сьогодення та бути 'інформатизованим'.

Тема 28. Конфліктологія. Ненасильницьке спілкування вчитель-учні. Перетворення конфлікту у діалог.

Ключові питання теми: осмислення, прийняття до уваги і пропрацювання потреб учасників з метою забезпечення екологічної взаємодії між собою та вміння ефективно вирішувати суперечки

Тема 29. Профілактика вигорання вчителя під час війни та допомога учням для якісного навчання.

Ключові питання теми: - Поняття вигорання - Профілактика вигорання вчителів під час війни - Кейси для допомоги учням під час стресів війни

Тема 30. Психологічна підтримка дітей та дорослих в умовах війни: робота зі стресом.

Ключові питання теми: Теоретичний блок та блок практичних навичок

Тема 31. Запобігання та протидія домашньому насильству: психолого-педагогічний підхід.

Ключові питання теми: Категоріально-термінологічним апарат психології домашнього насилля, ознайомлення із особливостями різних видів насилля, способами профілактики та захисту від насилля в сім'ї.

Тема 32. Розвиток психологічної компетентності Педагога. Запобігання та протидія домашньому насильству.

Ключові питання теми: Категоріально-термінологічним апарат психології домашнього насилля, ознайомлення із особливостями різних видів насилля, способами профілактики та захисту від насилля в сім'ї.

Тема 33. Протидія емоційному вигоранню. Скриня ресурсних вправ

Ключові питання теми: швидко відновити ресурси, знайти опору та розуміти свої мотиви - необхідні вміння сучасного педагога; поглиблюватимемо знання про вміння вистояти в складних ситуаціях та формуватимемо навички ресурсності

Тема 34. Емоційна компетентність, прийоми емоційної саморегуляції

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває гостру потребу у розпізнанні емоцій та вміння ними керувати та пізнанні навичок, що цьому сприятимуть

Тема 35. Емоційна саморегуляція педагога. Розвиток критичного мислення в сучасних реаліях освіти

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває гостру потребу у розпізнанні емоцій та вміння ними керувати та пізнанні навичок, що цьому сприятимуть

Тема 36. Постановка цілей та пріоритетів та їх ефективне досягнення

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу у нових та якісних знаннях, що допомагають формувати мислення, що дозволяє зростати і формувати зрілу та ресурсну особистість з чіткими пріоритетами та цілями згідно з власними цінностями

Тема 37. Психологічна компетентність педагога. Формування зрілої та ресурсної особистості в учнів.

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу у нових та якісних знаннях, що допомагають формувати мислення, що дозволяє зростати і формувати зрілу та ресурсну особистість з чіткими пріоритетами та цілями згідно з власними цінностями

Тема 38. Особливості статевої освіти підлітків відповідно до їх психосексуального розвитку

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних знань щодо статевого виховання дітей та підлітків. Знання характерних особливостей психосексуального розвитку допоможе зрозуміти коли і які знання потрібно формувати у дитини щодо її сексуальності. Про які ризики мають бути попереджені підлітки. На які прояви поведінки дітей слід звернути увагу, і як педагогам правильно реагувати.

Тема 39. Безпечне освітнє середовище. Охорона праці в навчальному закладі

Ключові питання теми: Акцент на окремих розділах в законодавстві з охорони праці, ведення шкільної документації, алгоритм дії в надзвичайних ситуаціях

Тема 40. Допомога учням оволодіти емоціями у період статевого дозрівання. Зменшення ризиків та розвиток почуття емпатії

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних знань щодо статевого виховання дітей та підлітків. Знання характерних особливостей психосексуального розвитку допоможе зрозуміти коли і які знання потрібно формувати у дитини щодо її сексуальності. Про які ризики мають бути попереджені підлітки. На які прояви поведінки дітей слід звернути увагу, і як педагогам правильно реагувати.

Тема 41. Психологічна підготовка вчителів до дії під час повітряних тривог: емоційна стійкість та ефективність

Ключові питання теми: 1. Спілкування та стосунки як головний компонент переживання важких часів 2. Емоції та вміння розуміти себе 3. Мотивація. Нагорода і небезпека 4. Стійкість як важливий ресурс. Звідки брати сили? 5. Можливості. Самодисципліна, самомотивація. Що я можу? 6. Єднання. Партнерство 7. Сенс. Для чого це все? Гідність, мудрість, вірність собі

Тема 42. Психоемоційний ресурсний стан вчителя в умовах сьогодення: практичні інструменти

Ключові питання теми: Сучасні реалії умов діяльності вчителів в Україні потребують постійної психологічної підтримки та уваги до їх психологічного стану. Зокрема педагогу важливо підтримувати на високому рівні ресурсність, щоб мати спроможність працювати з дітьми. Вчитель в умовах навчання під час війни має бути підтримкою для дітей, тому задля цього дуже важливо мати здоровий психоемоційний стан. Задача психологів регулярно працювати з вчителями та надавати їм важливі інструменти підтримки свого ментального здоров'я.

Тема 43. Культура спілкування. Вчимося виявляти провокації та протидіяти їм

Ключові питання теми: знаючи про помилки, які не дають змоги ефективно спілкуватись, ми отримуємо на них вплив; вчитимось випереджувати потенційно конфліктні ситуації та профілактувати їх

Тема 44. Зміцнення ментального здоров'я педагогів - запорука успішного відпочинку.

Ключові питання теми: Ознайомлення зі складовими ментального

здоров'я, причинами його порушення та наслідками в житті людини; самооцінка стану емоційного вигорання педагогів за основними симптомами його прояву; знайомство учасників тренінгу з інструментами і техніками першої психологічної самодопомоги та зміцнення ментального здоров'я.

Тема 45. Формування гендерної компетентності вчителя: загрози, упередження, дійсність

Ключові питання теми: Гендерна рівність є одним з ключових напрямків розвитку держави, адже дає можливості для його реалізації як жінкам, так і чоловікам проявити свій потенціал. У сучасному світі, де цією темою багато маніпулюють та де на ній спекулюють, для кожного педагога важливо найперше бути в ній компетентним.

Тема 46. Інсайди за лаштунками або секрети успішного навчання з ШІ

Ключові питання теми: Основи штучного інтелекту*: - Визначення та принципи роботи ШІ. - Роль ШІ у сучасному навчальному процесі. - Основні напрямки використання ШІ в школах Практичні кейси використання ШІ на уроках англійської мови 1. **Впровадження ШІ у навчальний процес**: - Реальні приклади інтеграції ШІ на уроках англійської мови. - Досвід використання ШІ у різних навчальних закладах. 2. **Аналіз успішних кейсів**: - Розбір конкретних прикладів, які показують позитивні результати. - Обговорення викликів і шляхів їх подолання. #### Модуль 3: Інструменти ШІ для вчителів англійської мови 1. **Огляд популярних платформ та програм**: - Представлення освітніх інструментів, що використовують ШІ. - Короткий огляд функцій і можливостей кожного інструмента. 2. **Практичні заняття з використання інструментів ШІ**: - Налаштування інструментів для використання в класі. - Робота з конкретними програмами та платформами. #### Модуль 4: Персоналізація навчання за допомогою ШІ 1. **Адаптація навчального контенту**: - Методи персоналізації навчання з використанням ШІ. - Приклади автоматизованого створення навчальних матеріалів. 2. **Індивідуальний підхід до навчання**: - Використання ШІ для створення індивідуальних навчальних планів. - Автоматизоване відстеження прогресу учнів. #### Модуль 5: Оцінювання та зворотний зв'язок 1. **Інструменти автоматизованого оцінювання**: - Програми та платформи для автоматичного оцінювання робіт учнів. - Приклади використання таких інструментів у класі. 2. **ШІ для зворотного зв'язку**: - Використання ШІ для аналізу виконаних завдань і надання рекомендацій. - Методи покращення навчання на основі отриманого зворотного зв'язку. #### Модуль 6: Створення інтерактивного навчального середовища 1. **Гейміфікація навчання**: - Впровадження ігрових елементів у навчальний процес. - Використання ШІ для створення навчальних ігор та завдань. 2. **Інтерактивні заняття з використанням ШІ**: - Практичні приклади проведення інтерактивних уроків. - Використання віртуальних помічників у класі. #### Модуль 7: Оцінка ефективності використання ШІ 1. **Методи оцінки впливу ШІ на навчальний процес - Критерії та методики оцінки ефективності використання ШІ. - Аналіз результатів та впливу на успішність учнів. Обговорення викликів і перспектив

Тема 47. Психологія ефективності та відновлення стану педагога. Інструменти збереження продуктивності

Ключові питання теми: - Новітні тенденції в освіті та педагогічні інновації. - Огляд різноманітних курсів підвищення кваліфікації. - Поради щодо планування кар'єри та професійного зростання. - Поради щодо збереження психічного здоров'я та боротьби зі стресом. - Методи саморегуляції та збереження балансу між роботою та особистим життям. - Підтримка колег та створення сприятливого робочого середовища.

Тема 48. Культура спілкування. Вчимося виявляти провокації та

протидіяти їм Психологія позитивної комунікації на уроках. Випередження потенційно конфліктних ситуацій та їх профілактика.

Ключові питання теми: знаючи про помилки, які не дають змоги ефективно спілкуватись, ми отримуємо на них вплив; вчитимось випереджувати потенційно конфліктні ситуації та профілактикувати їх

Тема 49. Психологічна стійкість педагога. Особистісне зростання. Ресурсна діяльність педагога.

Ключові питання теми: Сучасна школа потребує рефрешу, оновлення навичок для подальшої праці та зростання

Тема 50. Як педагогу залишатися ресурсним: розвиток психологічної стійкості та внутрішніх резервів

Ключові питання теми: Сучасна школа потребує рефрешу, оновлення навичок для подальшої праці та зростання

Тема 51. Вплив волонтерського руху на формування культури ненасильства

Ключові питання теми: 1. Вступ - знайомство з ГО «Не цькуй» та її місією. 2. Історія створення - короткий огляд заснування організації. 3. Основні напрямки роботи - психологічна підтримка, освітні кампанії, тренінги. 4. Волонтерська діяльність - роль волонтерів у поширенні ідеї ненасильства. 5. Психологічна підтримка - як працюють з постраждалими. 6. Залучення громади - співпраця з освітніми установами та місцевими громадами. 7. Результати роботи - показники ефективності та зміни в громадах. 8. Заключення - заклик до об'єднання для створення безпечного середовища.

Тема 52. Інструменти арт-терапії сучасного вчителя НУШ у роботі з учнями

Ключові питання теми: Сучасні методи арт-терапії ефективно вирішують проблеми порушення емоційного стану, підвищеного рівня стресу, тривожності за допомогою різноманітних видів образотворчої діяльності. Використовуючи інструменти та техніки арт-терапії вчитель може м'яко допомогти учням покращити їх ментальний стан, сприяти соціальній адаптації до навчання, налагодити міжособистісну взаємодію в класі, розвивати ціннісні соціальні навички та особистісну ідентичність кожного учня.

Тема 53. Емоційний інтелект у школі: кейси, практики, інструменти для мотивації та здорових відносин.

Ключові питання теми: 1. Вступ до емоційного інтелекту: основи та значення для школи. 2. Усвідомлення емоцій: розвиток емоційної самосвідомості вчителів і учнів. 3. Саморегуляція: інструменти для керування емоціями та підтримки позитивної атмосфери. 4. Мотивація: як підтримувати мотивацію учнів через емоційний інтелект. 5. Емпатія і соціальні навички: розвиток емпатії та здорових стосунків в класі.

Тема 54. Розвиток емпатії: методи створення здорових стосунків у класі.

Ключові питання теми: 1. Вступ до емоційного інтелекту: основи та значення для школи. 2. Усвідомлення емоцій: розвиток емоційної самосвідомості вчителів і учнів. 3. Саморегуляція: інструменти для керування емоціями та підтримки позитивної атмосфери. 4. Мотивація: як підтримувати мотивацію учнів через емоційний інтелект. 5. Емпатія і соціальні навички: розвиток емпатії та здорових стосунків в класі.

Тема 55. Психологічна підтримка жертв булінгу: інструменти для педагогів

Ключові питання теми: 1. Вступ – знайомство з ГО «Не цькуй» та її місією. 2. Історія створення – короткий огляд заснування організації. 3. Основні напрямки роботи – психологічна підтримка, освітні кампанії, тренінги. 4. Волонтерська діяльність – роль волонтерів у поширенні ідеї ненасильства. 5. Психологічна підтримка – як працюють з постраждалими. 6. Залучення громади – співпраця з освітніми установами та місцевими громадами. 7. Результати роботи – показники ефективності та зміни в громадах. 8. Заключення – заклик до об'єднання для створення безпечного середовища.

Тема 56. Розвиток емпатії в учнівському колективі. Теорія і практика

Ключові питання теми: Високий рівень розвитку емпатії в учнів дозволяє зменшити кількість конфліктів між ними та якнайповніше розкрити свій потенціал. Запропоновані практичні вправи дозволять учителям вплинути на розвиток емпатії учнів та допомогти їм у розумінні себе та інших. Активізація навиків з налагодження якісних стосунків сприятиме психічному здоров'ю школярів

Тема 57. Без конфліктів і з повагою: емпатія як основа здорової взаємодії.

Ключові питання теми: Високий рівень розвитку емпатії в учнів дозволяє зменшити кількість конфліктів між ними та якнайповніше розкрити свій потенціал. Запропоновані практичні вправи дозволять учителям вплинути на розвиток емпатії учнів та допомогти їм у розумінні себе та інших. Активізація навиків з налагодження якісних стосунків сприятиме психічному здоров'ю школярів

Тема 58. Психологічна витривалість: курс ментального здоров'я та натхнення для сучасного педагога

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу ментального здоров'я, тому цей тренінг побудований так щоб могли навчити педагогів практики внутрішньої резильєнтності

Тема 59. Емоційний розвиток дитини: роль вчителя у формуванні здорової особистості

Ключові питання теми: Етапи емоційного розвитку дитини Вікові особливості емоцій Типові труднощі та потреби Роль вчителя у формуванні емоційної зрілості Вчитель як емоційний приклад Вплив стилю спілкування та атмосфери в класі Практичні інструменти для підтримки емоційного розвитку

Тема 60. Від співчуття до дії: як створити атмосферу психологічної безпеки у класі

Ключові питання теми: Етапи емоційного розвитку дитини Вікові особливості емоцій Типові труднощі та потреби Роль вчителя у формуванні емоційної зрілості Вчитель як емоційний приклад Вплив стилю спілкування та атмосфери в класі Практичні інструменти для підтримки емоційного розвитку

Тема 61. Емоційна рівновага в навчанні: майндфулнес-практики для учнів і педагогів.

Ключові питання теми: Програма може включати теоретичні блоки усвідомленість, нейрофізіологія, психологічні ефекти та практичні модулі дихальні вправи, медитації, тілесні практики, розвиток емоційної регуляції. Програма зазвичай складається з кількох сесій, які поступово формують навички концентрації, стресостійкості та емпатії. Очікувані результати: Для учнів: покращення концентрації, зниження тривожності, розвиток емоційної грамотності. Для педагогів: профілактика вигорання, підвищення стресостійкості, ефективніша взаємодія з класом. Для освітнього середовища: створення більш спокійної, підтримуючої

атмосфери навчання.

Тема 62. Психологічно здорове освітнє середовище: як майндфулнес працює з учнями й учителями.

Ключові питання теми: Програма може включати теоретичні блоки усвідомленість, нейрофізіологія, психологічні ефекти та практичні модулі дихальні вправи, медитації, тілесні практики, розвиток емоційної регуляції. Програма зазвичай складається з кількох сесій, які поступово формують навички концентрації, стресостійкості та емпатії. Очікувані результати: Для учнів: покращення концентрації, зниження тривожності, розвиток емоційної грамотності. Для педагогів: профілактика вигорання, підвищення стресостійкості, ефективніша взаємодія з класом. Для освітнього середовища: створення більш спокійної, підтримуючої атмосфери навчання.

Тема 63. Готовність педагога до праці з дітьми. Резильєнтність педагога до викликів сучасності

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних навичок і умінь, що формують резильєнтність педагога

Тема 64. Освіта в умовах невизначеності: резильєнтність і готовність педагога до нової реальності

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних навичок і умінь, що формують резильєнтність педагога

Тема 65. Безпечне середовище класу: профілактика булінгу з початку року

Ключові питання теми: Розглядаємо ознаки булінгу та ранні маркери напруги в класі, правила групи, відновні практики й кола спільноти, алгоритм реагування на випадок цькування та співпрацю з батьками і психологом.

Тема 66. Клас без цькування: практики психологічної безпеки для вчителя

Ключові питання теми: Розглядаємо ознаки булінгу та ранні маркери напруги в класі, правила групи, відновні практики й кола спільноти, алгоритм реагування на випадок цькування та співпрацю з батьками і психологом.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад

14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Артеменко Т. Б. Фахова підготовка практичного психолога системи освіти : Навч.-метод. комплекс до змістового модуля освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації практичних психологів навчальних закладів. Черкаси: КНЗ ЧОППОП ЧОР, 2017. 264 с.
2. Вовняко Т. С. Розвиток творчих здібностей. Заняття з елементами тренінгу з підлітками. Психолог. 2015. № 9-10. С. 27-28.
3. Глузман О. В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості. Педагогіка і психологія : Вісник НАПН України. 2009. № 2 (63). С. 51-60.
4. Горбунова В.В. Психологія командоутворення ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд: монографія. Житомир, 2014. 379с.
5. Горленко, В. М., Луценко, Ю. А., Острова, В. Д., Сосновенко, Н. В., & Ткачук, І. І. (2017). Методичні рекомендації щодо впровадження циклограм діяльності працівників психологічної служби (В. Г. Панок, ред.). Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/709623/>
6. Горленко, В. М., Острова, В. Д., Сосновенко, Н. В., & Ткачук, І. І. (2018). Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : методичні рекомендації (В. Г. Панок, ред.). Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713246/>
7. Двіжона О. В. Психологічна служба в закладах освіти: навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2014. 400 с.
8. Діброва А. Розвиток креативності на різних етапах навчання. Психолог. 2015. № 7-8. С. 4-11.
9. Дуткевич Т. В. Савицька С. В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 280 с.
10. Дуткевич Т. Дошкільна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 392с.
11. Еколого-психологічні тренінги. URL: <https://www.slideshare.net/ydvorak/ss-56668391>
12. Еколого-психологічні тренінги. URL: <https://www.slideshare.net/ydvorak/ss-56668391>.
13. Єгорова Є. В. Структура професійної ідентичності особистості: експериментальне дослідження. Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України. Київ, 2006. Вип. 30. С. 350-360.
14. Єгорова Є. В. Структура професійної ідентичності особистості: експериментальне дослідження. Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України. Київ, 2006. Вип. 30. С. 350–360. URL: <https://rucont.ru/efd/518381>
15. Зайченко О. Творчі здібності молодших школярів. Розвивальні заняття. Психолог. 2014. № 20. С. 12-20.
16. Зеленська Л.Д. Модерація як форма реалізації супервізії в НУШ. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Стиль-Издат», 2021. Т. 2. С. 95-98.
17. Інноваційні моделі підвищення кваліфікації працівників психологічної служби і консультантів ПМПК / авт.кол. за ред. Панка В. Г., Гаркавенко З. О. Київ, Український НМЦ практичної психології і

соціальної роботи, 2013. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см.

18. Калошин В. Ф. Філософське ставлення до стресу: психологічний практикум. Управління школою. 2017. № 46. С. 90-94.
19. Карікаш В. І, Босовська Н. А., Кравченко Ю. Є., Кириченко С. А. Основи психологічного консультування у позитум-підході. Черкаси, 2009. 52 с.
20. Лукіяничук А. М. Модель розвитку професійної ідентичності майбутніх педагогів. Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець–Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України Вип. 7. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. С. 370-381.
21. Лукіяничук А. М. Модель розвитку професійної ідентичності майбутніх педагогів. Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець–Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Вип. 7. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. С. 370-381.
22. Максименко С. Д. Рефлексія – шлях до продуктивного самовизначення. Психолог. 2005. № 1. С. 19-22.
23. Методично-прикладна діяльність методиста-практичного психолога щодо розвитку адаптивної поведінки школяра: матеріали з досвіду роботи Т. Б. Артеменко / за ред. Л. В. Жеребньової. Черкаси: ЧОПОПП, 2010. 114 с. Іл.
24. Мірошник О. Г. Професійно-педагогічна рефлексія у вимірах основних сфер професійної активності вчителя. Психологія і особистість. 2015. №1 (7). С. 162-173.
25. Москаль Ю. Ідентифікація й ідентичність у суспільному форматі теоретичного аналізу. Психологія і суспільство. 2016. № 1. С. 96-112.
26. Москальова А. С. Роль саморегуляції в подоланні професійних криз керівниками загальноосвітніх навчальних закладів. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інст-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки. Київ: А.С.К., 2012. Вип.34. Т. 1. С. 197-201.
27. Науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти в умовах децентралізації (моделі, досвід) : колективна монографія / наук. ред. В. Г. Панок. Київ : Ніка-Центр, 2020. 152 с. URL: <https://cutt.ly/31ZBZQd>
28. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В. Г. Панка та І. І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см.
29. Палько Т. В. Психологічна програма розвитку рефлексії вчителів в умовах післядипломної педагогічної освіти. Актуальні проблеми психології. 2014. Т. 1. Вип. 41. С. 163-168.
30. Положення про психологічну службу у системі освіти України: наказ Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 р. № 509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18>
31. Практична психологія в системі освіти : Питання організації та методики / за ред. В. Г. Панка. Київ. : Либідь, 1995. 204 с.
32. Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти»: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 24.11.2020 р. № 2425-20. 30 с. URL: <https://cutt.ly/T1ZB37w>
33. Програма освітньої діяльності та спецкурс курсів підвищення фахової кваліфікації практичних психологів і соціальних педагогів з проблеми «Навички кризового консультування та розвиток психосоціальної стійкості до стресу у дітей» / за заг. ред. В. Г. Панка. Київ: НАПНУ, 2015. 28 с. URL: <https://cutt.ly/x1ZB0Yh>
34. Пучков І. Використання змішаного навчання при підготовці вчителів початкових класів. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2017. № 1 (13). С. 260-264.
35. Розвиток творчої обдарованості дітей шкільного віку. Шкільний

психолог. 2001. № 11. С. 7.

36. Руденко І.М. Психологічні техніки емоційної саморегуляції для учасників освітнього процесу в умовах Нової української школи: посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОПОПП ЧОР», 2022. 57 с.
37. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. В. А. Семиченко. - К. : Вища школа, 2004. - 336 с.
38. Соціально-психологічний театр / авт.-упоряд.: Л. Жеребньова, Т. Артеменко. Київ: Шк.світ, 2011. 120 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).
39. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін. ; за наук. ред. Т. М. Титаренко. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
40. Ставкова С. До питання вивчення та використання супервізії як соціальної технології. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2016. № 3. С. 178-190.
41. Супрунець Т. А. Аксиоматичні ядра головних соціологічних підходів стосовно довіри та довірчих відносин. Міжнародний науковий форум : соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 2013. Вип. 13.С. 43-55.
42. Терлецька Л.Г. Психологія здоров'я: психічна саморегуляція. Вид. СЛОВО, 2020. 136 с.
43. Формування життєвих навичок у випускників шкіл-інтернатів : методичний посібник для практичних психологів і соціальних педагогів / упор. С. Ф. Гордійчук, В. В. Дьомкіна, Н. В. Лунченко, Т. О. Міненко. О. Л. Москаленко, О. А. Собченко; за заг. ред. В. Г. Панка. Донецьк: вид-во «Вебер» (Донецька філія), 2009. 161 с. URL: <https://bit.ly/3GrgAEB>
44. Чекстере О. Ю. Психологічні особливості ПТСР в дітей, постраждалих внаслідок збройного конфлікту на Сході України. Психолог, 2016. № 7-8 (583-584). С. 55-61.

Додаткова література:

1. Артеменко Т. Засади психологічного благополуччя у закладах освіти // Войцях Т. В., Артеменко Т. Б., Брайченко Т. В., Дудіна Н. М. Особливості діяльності психологічної служби у закладах освіти в умовах дистанційного навчання : методичні матеріали. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2020. 112 с. С. 59-73. URL: <https://cutt.ly/ohA3OAU>
2. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посібник / за ред. Богомолець О.В., Роціна Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с. : іл.
3. Думанська Г. Як чудово мислити. Заняття з елементами тренінгу для учнів 4-х класів. Психолог. 2015. № 3. С. 14-15.
4. Зеленська Л. Д. Модерація як форма реалізації супервізії в НУШ. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Стиль-Издат», 2021. Т. 2. С. 95-98.
5. Інформаційні матеріали на тему психологічної допомоги для дітей та дорослих в часі війни. URL: <https://k-s.org.ua/coping-war/>
6. Онопрієнко О.В. Інструментарій оцінювання результатів компетентнісно орієнтованого навчання молодших школярів : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 72 с.
7. Рашевська Н. Змішане навчання як психолого педагогічна проблема. Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». 2010. Вип. 191. Ч. IV. С. 89-96.
8. Самопізнання і самовдосконалення в схемах, формулах, таблицях: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Е. А.

Піньковської, Т. В. Черкашиної. Укладач А. В. Аносова. Черкаси:
Видавець Чабаненко Ю. А., 2018. 152 с.

9. Сеїтосманов А., Фасоля О. Нова школа у нових громадах : посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах. Київ, 2017. 128 с.
10. Смеречинська Л. Розвиток креативних здібностей педагогів : психолого-педагогічний тренінг. Психолог дошкілля. 2011. № 5.
11. Татенко В. О. Лідер XXI. Lider XXI. Соціально-психологічні студії. Київ : Видавничий дім «КОРПОРАЦІЯ», 2004. 182 с.